

SAMBAND

No. 33 Jan. 1911

„Samband“, — fortsættelse af kvartalskriftet Valdris Helsing — udkommer hver maaned, er tilegnet bygdelagbevægelsen og vil søge at fremme bygdelagenes formaal og arbejde for deres fremgang og trivsel. Abonnementspris, \$1.00 aaret; enkelte hefter 10 cents hvert.

Udgives af Samband Publishing Association, Minneapolis, Minn.

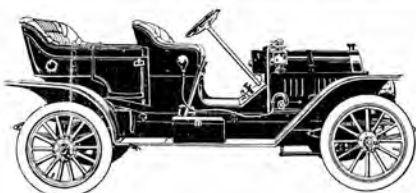
Bestyrer og redaktør:

A. A. Veblen,
Stillwater, Minn.

ISSUED MONTHLY AT MINNEAPOLIS, MINN.

Application for reentry as second-class matter at the post office of Minneapolis, Minn., pending.

Unit
Power
Plant.
Keeps
Oil in—
Dirt
out.

No Hill
too
Steep,
No
Sand
too
Deep.

Don't buy an Automobile until you have seen the

JACKSON

DURABILITY—RELIABILITY—ECONOMY

Best medium priced car made.

Write to us today or call on us when in the city.

Jackson Motor Company,

228 - 5th St. North, - Minneapolis, Minn.

PIANOER og ORGLER

Ikke for at vise frem noget billede, men for at faa tilladelse til at henlede Deres opmærksomhed paa vort store lager af instrumenter, da det vil interessere enhver musikelskende.

Skriv efter vor katalog og nævn hvad som ønskes, piano, pipeorgel, kapelorgel eller husorgel. Nævn "Samband".

Northwestern Music House,

CARL RAUGLAND

220 - 2nd Ave. S., Minneapolis, Minn.

THE SAMBAND PUBLISHING ASSOCIATION

bestaar af en 8, 10 mænd som har tegnet sig for penge til et fond, for at sikre "Samband"s udgivelse indtil man faar skriftet saavidt udhædret at det bærer sig selv. Embedsmænd for S. P. A. er A. A. Veblen, president and manager; O. A. Hain, secretary and treasurer, 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.

Alt bladet vedkommende bør sendes til

A. A. Veblen,

Stillwater, Minn.

Samband

(continuation of Valdris Helsing)

is a monthly magazine devoted to old country folk-lore, tradition, and history, and historical and biographical sketches from the Norwegian settlements in America. It is especially dedicated to the bygdelaag movement among Americans of Norwegian origin or descent, and seeks to further the growth of the bygdelaag societies and the attainment of their aims and objects.

Subscription price, \$1.00 a year.

Single copies, 10 cents.

Published at 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn., by the Samband Publishing Association.

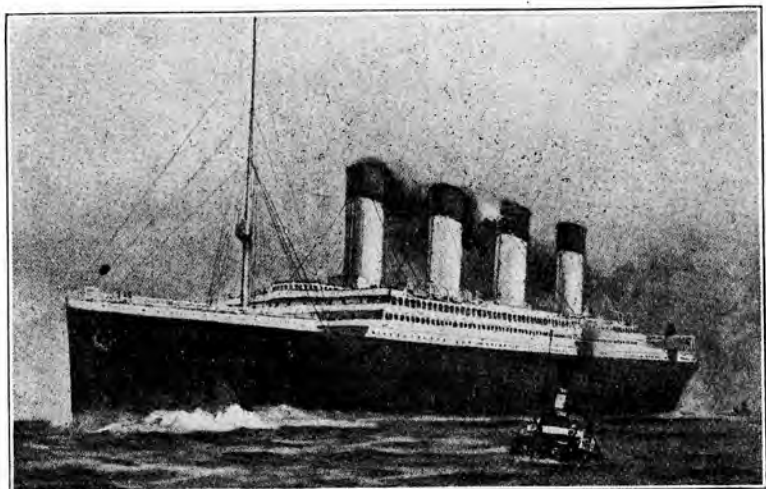
Manager and editor:

A. A. Veblen,

Stillwater, Minn.

INDHOLD AF NO. 33, JANUAR, 1911:

	Side
Vinter-lengt. Bjørgulv Bjørnaraa.....	65
Fra bestyreren	66
Liste over bygdelaagene.....	70
Samband. Bj. Bjørnaraa.....	72
Om fællesorgan. R. J. Meland.....	74
Brev fra en abonnent.....	76
Lidt bygdelaagprat. O. O. Enestvedt.....	76
Sambands vanskelige opgave T. T. Jorstad.....	79
Minder fra Reinli. O. Jorgens.....	81
Taarnuret. O. L. Kirkeberg.....	88
G. H. Belsheim	90
Prof. A. O. Aaberg.....	90
Knud Thronsen	91
Brev fra Pope Co., Minn. O. H. Opheim.....	92
Valdrisstevne i Manfred, N. D. O. S. Hedahl.....	94
Before it is too late Ole Sollid	95

The White Star Line

NEW YORK—LIVERPOOL via Queenstown

BALTIC.....	23,876	Tons
CEDRIC	21,035	"
CELTIC.....	20,904	"
ARABIC.....	15,801	"

BOSTON—LIVERPOOL via Queenstown

CYMRIC.....	13,096	Tons
ZEELAND.....	11,904	"

MONTREAL—QUEBEC—LIVERPOOL

*LAURENTIC.....	14,892	Tons
MEGANTIC.....	14,878	"

All Twin-Screw Steamers.
*) Triple-Screw Steamer.

NEW YORK—PLYMOUTH—CHERBOURG SOUTHAMPTON

*OLYMPIC.....	45,000	Tons
**TITANIC.....	45,000	"
ADRIATIC.....	25,000	"
OCEANIC.....	17,274	"
MAJESTIC.....	10,147	"
TEUTONIC.....	10,000	"

NEW YORK and BOSTON to the MEDITERRANEAN

CEDRIC	21,035	Tons
CELTIC.....	20,904	"
CRETIC.....	13,517	"
CANOPIC	12,097	"
ROMANIC.....	11,394	"

*) Launched.
**) Building.

AVERAGE TONNAGE OF THE WHITE STAR LINE STEAMERS
IS GREATER THAN THAT OF ANY OTHER
STEAMSHIP COMPANY

O. E. BRECKE.

NORTHW. PASSENGER AGENT

119 & 120 SO. 3RD ST., - MINNEAPOLIS, MINN.

Samband.

No. 33

Januar

1911

Vinter-lengt.

Enjoen lyser kvit og fall,
jordi ligg og drøymmer;
baane-minne — tufindfal
gjenum fjæli strøymmer.

Selst den tid hjaa far og mor
varmast eg kan minnast;
slike dagar att paa jor
ingenstade kan finnast!

Derfor, um det stormar, enn
hjarde-elden brenner,
aldri, aldri slofnar den:
lengt mot heime-grænner!

Serre Gud — aa sei det, du!
skal eg alltid stunda?
Skal kje vegen heimatt imu,
fyrre hell augo — blunda?

Bjergulv Bjørnaraa.

Fra bestyreren.

Som vist alle ved, er de jager som beføres med posten klassificerede med henjyn til den porto som skal betales for forsendelsen. Den høieste porto kræves for brev og alle ikrevne og forseglede jager, som regnes til første klasse. Anden classes jager er blade og tidskrifter, der tilfredsstiller visse forordninger og regler og er formelt tilstaaet at bli forsendt for 2den classes porto, som er meget lavere end paa almindelige trykte jager, der udgjør 3die klasse, saasom bøger, cirkulærer, skrifter som ikke kommer under 2den klasse, o. s. v.

Blandt reglerne for 2den classes rettighed er der især en som er af stor vigtighed for abonnenterne, den nemlig at abonnement skulde betales i forskud. Til abonnenter som staar til rest tilstaaes det udgivere at sende deres blad en rimelig tidslængde, men abonnement bør fornyes eller betales op inden f. eks. 3 maaneder paa dagsaviser, men inden 4 maaneder paa maanedskrifter. Følge streng overholdelse af reglerne blir derfor portoen meget høiere til de abonnenter, som staar til rest 4 maaneder eller længere, paa et skrift som udkommer til hver maaned, saasom „Samband“.

I henhold til denne forordning blev der sendt regninger, i forjningen af denne maaned, til de abonnenter, som ikke hadde betalt op længere end til september sidstleden, og dem som staar til rest endnu længere tilbage. Nu maa vi saa ta os rum til at forklare at disse regninger blev sendt for at paaminde abonnenterne om regelen med henjyn til opbetaling, og den nævntes ogsaa i den trykte form hvorpaa regningerne angaves. Det var ikke fordi vi er ræd for at vi ikke faar pengene naar man blir færdig til at sende dem, eller fordi vi ikke betror de gode abonnenter saameget som det lille beløb indtil den tid, det kan falde beleiligt at sende det. Men vi vil ugjerne kræves

mange gange saa høi porto til de sendrægtige som til de punktligge abonnenter; men efter regelen kan myndighederne fordre det af os.

Det skal vi ikke undse os for at tilstaa, at vi langt heller vil saa punktlig betaling, fraaet postvæsenets forordning. Derved kan udgifterne udredes med forretningsmæssig punktlig-
hed, for bladets trykning o. s. v.

Men det er en anden alvorlig side ved denne ting. Glemmer man bladgjæld en tid, saa blir det ligesom en større byrde at betale den. Lar man det gaa et aar saa synes det at bli vel meget at skulle erlægge kontingent for baade det aar som er gaaet, og saa et til i forskud. Man kvier sig da gjerne et helt aar til, og kanske endnu længere, indtil det blir en sum, som synes bedrøvelig stor. Vi finder at de som skriver venlige smaa breve med sine forjendelser, er de som passer paa at de ikke blir skyldige, eller betaler baade ethvert lidet beløb de kan ha kommet til at skylde og dertil noget i forskud. De som har ladet det gaa i længere tid, derimod er ofte mindre blide, og et betydeligt antal af disse siger bladet fra sig ofte uden at kunne dølgge at de er græne. Det er pienjynlig bedst og rettest at betale prompte endog bladkontingent.

Det vilde behage os om det ikke var nødvendig at ta rum til at omtale disse pengegreier. Met det kræves at vi gjør det. Det er bryderi forbundet med at sende ind kontingent, og det naturlige menneske glemmer ogsaa svært let. Det synes, for mange, som om disse smaa beløb da ikke er saa meget at haste med, men de udgjør tilfammen alt det som udgiverne skal betale udgifterne med — dersom de faar det ind.

Vi har faat et stort tal svar paa Regningerne, for det meste med opbetaling for et aar frem, og endog flere aar. Og denne punktlig-
hed og velvillighed har været meget opmuntrende; men vi skriver nu denne paamindelse, om reglerne og alt det andre,

for at søge at der blir færre end almindelig som hyderligere udsætter med sin kontingents forjendelse.

De som dette ikke er anvendeligt paa, bør huske at det er for deres, de punktliges skyld saavel som for vor egen skyld, at vi henvender os saaledes til dem som staar til rest. Og man husker vist dette, naar man fristes til at søle at det blir for meget af dette gnaalet efter forfalden kontingent.

* * *

Det er ikke svært unaturligt, at de som har støttet vort bygdelag og dets lille kvartalskrift i disse ganske mange aar, med sine halvdaalere, kan begynde at leies af det, og at de føler at de har gjort omtrent nok, saa at de heller vil slutte. Der er nogle, som trækker sig tilbage; og vi vil forsikre dem at det er med største venlighed vi siger dem tak for samarbejde, skjønt det vilde være glædeligt om de vedblev at støtte baade vort bygdelag og vort blad endnu en tid.

* * *

Vi ved det meget vel, at det gjorde mange af Valdris Helsing's læsere ondt at stevnet ihøst besluttede at bladet skulde udvides og undergaa den forandring, som søges virkeliggjort i „Samband.“ Det lille kvartalskrift havde fremkaldt et enestaaende ømt forhold mellem sig og sine læsere. Dette finder desværre i nogle tilfælde udslag i, at de grættent og surt, somme tider i ærligt mishag og som et straffemiddel, opsiges „Samband.“ Det er haardt for somme naturer at bøje sig for flertallets beslutning. Andre har dog fundet sig i det uundgaelige, at foretage en forandring i bladet, saasom det er tidligere forklaret var nødvendig, og har besluttet at arbejde for jagen med sin gamle iver. Men flertallet af dem, som har udtalt sig, er vel fornøjet med forandringen, siger at de vil gjøre alt de kan for maanedsskriftet, og finder det ret og rø-

værdigt at vi nærmer os mer til de andre lag i den almindelige bygdelagsbevægelse. Saa mange medlemmers øiensynlige begejstring for det udvidede program for bladet, nu i begyndelsen, er særdeles opmuntrende. Saavidt vi kan skjønne vil det store flertal af de tusinde medlemmer af Valdris Samband, som udgjør den overveiende flerhed af Helsing's gamle liste, vedbli trolig at støtte „Samband“, ikke alene derved at de holder og betaler for det, men ved at virke for dets udbredelse blandt sambygninger og andre.

Vi synes at enhver maa anse det for ikke lidet vakkert gjort for bygdelagsjagen blandt vort hele norske folk, dette af medlemmerne af vort, det ældste, bygdelag byder for jagens fremme, fordelene og tjenesten af sit hidtil eget blad, med dets betydelige liste som stødning, til at fremme bevægelsen. Det kan ikke skade om vi i al ærbødighed minder om, at vi stod sammen som pionerlaget, al den tid, da det ikke var mode at være bygdelagsmand — de aar da andre bygdefolk, og endog mange af vore egne sambygninger, ikke kunde forstaa andet end at det var en unødvendig for ikke at sige naragtig bevægelse vi var oppe i, ja maasse den var skadelig ogsaa — al den tid vi uden den nu vundne erfaring og den alt bærende begejstring, holdt sammen og holdt ud imod baade indre og ydre kritik. Bygdelagsbevægelsens miværende udstrækning og held, skyldes vist for en meget betydelig del denne vor seighed, der vandt over fordom og misforstaaelse, indtil andre sølker ogsaa tog til og organiserede sig, saa at vi nu kan tælle op til en snes eller flere lag.

Det tør derfor ikke bli anset som anmassende af Valdris'erne om de nu med tilbud af den finansielle styrke som bladet har i sin abonnentsliste og den ansete stilling det har vundet som tidskrift, indbyder især medlemmerne af søster-lagene til at støtte og opmuntre foretagendet. Maanedsskriftet er tilleg-

net hele bevægelsens fremme og fortolkning, at virke til alles og hvert enkelt lags fordel. Endog mens vort blad var vort eget lags særdeles talsmand, gik dets bestræbelser i samme liberale og omfattende retning, til fordel for den almindelige bygdelagsjag.

I betragtning af dette og meget mer, som kunde nævnes, tør vi forhaabentlig vente almindelig velvilje og megen aktiv støtte blandt dem som især har sat sig ind i bygdelagsbevægelsens væsen, og dem som vil lære den bedre at kjende. Det er den praktiske støtte som bestaar i udbredelse blandt lagene — blandt de folk som „Samband“ bør bli kjendt med, dersom det skal gjøre noget for formaalet — som vi især maa ha.

Velvilje virkeliggjort i udbredelse maa til, skal „Samband“ bli kjendt, saa det kan dømmes efter fortjeneste. Forkængelse af abonnentslisten er det vi vil faa; og vi skal søge at gjøre fuld fyldest for al velvilje, al paaskjønnelse, al støtte — og vel faa det.

Liste over bygdelagene,

med først hvert lags formand, dernæst dets sekretær:

Baldris Samband, N. N. Beblen, Stillwater, Minn.; N. M. Sundheim, Minneapolis, Minn.

Telelaget, N. N. Trovaten, Fargo, N. Dak.; E. B. Salverjon, Fargo, N. Dak.

Hallinglaget, Dr. Olaf Th. Sierping, Fergus Falls, Minn.; S. E. Møsker, Walcott, N. Dak.

Rumedølslaget, S. S. Strøm, Hillsboro, N. Dak.; D. D. Enevoldt, Belview, Minn.

Gudbrandsdalslaget, Rev. L. P. Thorkveen, St. James, Minn.; Ivar Østvad, 1302 Washington Ave. So., Minneapolis, Minn.

Trønderlaget, C. D. Morck, 13 So. Fifth St., Minneapolis, Minn.; Rev. J. N. Johansen, Spicer, Minn.

Sognelaget, Rev. D. Refsdal, Cheatek, Wis.; D. William-son, Owatonna, Minn.

Selbulaget, N. D. Serum, Halstad, Minn.; D. S. Uglem, Princeton, Minn.

Bosfelaget, S. A. Nelson, Lanesboro, Minn.; L. L. Torgerson, Kieker, Minn.

Sætesdalslaget, Bj. Bjørnaraa, Starbuck, Minn.; G. Grundesen, East Grand Forks, Minn.

Nordfjordlaget, Rev. N. J. Meland, Lodi, Wis.; Rev. N. Anderson, La Crosse, Wis.

Landingslaget, S. A. M. Steen, Northfield, Wis.; C. S. Beck, Lake Preston, S. Dak.

Totningslaget, John Gordon, Minneapolis, Minn.; M. P. Thume, 2247 Fillmore St. N. E., Minneapolis, Minn.

Østerdalslaget, N. L. Moen, Fergus Falls, Minn.; Ole Gaiberg, Kathryn, N. Dak.

Søndmørslaget, Dr. S. Fjelde, Abercrombie, N. Dak.; Rev. L. Kørstad, Dwight, N. Dak.

Stavangerlaget, Konst. Komite: Rev. S. Roalkvam, Whalen, Minn.; Prof. E. Kr. Johnson, St. Anthony Park, Minn., og andre.

Mjøsenlaget, D. M. Dufum, Highwood, Ill., organisator. Sadelandslaget, L. A. Walby, Hudson, Wis.; Per Jacobson, Hudson, Wis.

Solunglaget, Ar. Bredeesen, Kenzett, Iowa; Ole Gunderjon, Northwood, Iowa.

Stavanger og Søndre Bergenhus Amters Lag, Rev. C. S. Eastvold, Jewell, Iowa; B. L. Vellejen, Jewell, Iowa.

Samband.

Er det noget, vi norske trenger, saa er det Samband. Den norske race har arvet en hel del af de gamle Vikingers tilbøielighed for borgerkrig. Denne lajt har vistnok ogsaa indfibet sig for Amerika — og er landet noksaa sund og levedygtig. Dog er den blit ikke saa lidet afflebet gjennem aarenes løb. Hjemme i Norig var saa at si hver dal og hvert bygdelag noget for sig selv. De levet sit eget liv og trodde bergfaat, at deres skikke, deres klædedragt, deres maal og idetheletaget deres folkesærd stod himmelhøit over alle de andre.

Derfor vil du altid finde hos det norske folk en ganske udpræget race-stolthed — ligegyldigt hvor fra i Norig vedkommende er.

Denne stolthed gir sig ofte tilkjende i skrøit og kjæmpefagn. Man finder ofte de samme historier fortalte fra mange forskjellige bygder og da altid lidt vendte og tillagte personer fra fortællerens eget bygdelag.

Dette synes de norske her i landet aa finde en særdeles stor fornøielse i — og det er vel ingen tvind heller. Men nu er tiden kommen, da alle disse forskjellige bygdelag — disse fra gamlelandet maaſte ukjendte folkesærd — kan nærme sig hinanden og række haanden ud til kjendſkap, venſkap og — j a m a r b e i d e.

Det norske utflytterfolk har havt — og har det endnu — store opgaver. Den „amerikaniske kultur“ dannes af alle de forskjellige indflyttede nationers kultur, der lik imaa fjeldbække rinder ner i dalens store, mægtige elv. — Men, skal vi norske fylde den os tiltænkte plads, saa maa vi haade j t a a og j l a a samlet. Der hjemme stengte hei og fjeld; men saa krøp vi os frem til havet — hver fra sin frog — og nu er vi her, og nu vil vi ſaa lag. Og her er det „bygdelagene“ ſkal være samband.

Den første tanke med disse „lag“ var aa binde og føre folk fra samme trakter mere sammen, bevare de gamle norske nationalskatte og holde „broen“ over til gamlelandet i god stand.

Men tanken gif længere. Disse „lag“ ſkal prøve aa binde sammen folk fra alle kanter i Norig, saa vi tilslut kan danne en stor søkend-kjæde og ſige: „Her er vi norske! Nu skal dere ſe, hvad vi duger!“

Mange ſlags „foreninger“ har prøvet aa samle de norske her i landet under en og samme fane. Men det har ikke fuldt ud lykkes. Arbeidet har strandet paa individernes forskjellighed i Gudstro og standpunkt i forskjellige sager.

Men „bygdelagene“ undgaar disse ting, har intet „ritual.“ Alle gode norske kan der rækkes haand, hvor forskjellig deres tænkemaade ellers kan være. Snart har vi et fælles blad, og saa er vi baade kjendte og bundne sammen, før nogen hadde haabet.

Hjemme i Sætesdal kaldte vi alle framande for „fantar.“ Naar en Sætesdøl fik fat i en bukke efter det almindelige norske ſnit (fordi den var lidt lettere aa gaa i, især om sommeren), saa ja de andre spottende: „Nei, ſjaa den farren mæ fantebukke!“ Men da vi hadde vort fællesmøde i Minneapolis, saa fandt jeg ud, at der er ikke saa saa „gentlemen“ mellem „fantarne“ heller. Jeg maa ſi, at jeg fik en uhyre respekt for dem alle sammen! Efter som de selv ja, saa hørte de alle til verdens bedste ætter, og hadde ikke Sætesdølernes været, saa hadde jeg saamen troet det ogsaa. Ja, for du ved Sætesdølen er stær, han! Det er ingen, som kan „bita“ en Sætesdøl — undtagen to Sætesdøler, og de maa være temmelig gode ogsaa. Nei, det er vijt galt aa skrøite; men jamen er det ondt aa holde sig.

Tilslut en varm tak til „Samband“s redaktør for hans uførtrodne arbeide for de norske „bygdelag.“

Frugterne har alt begyndt aa vise sig. Ser er vaar-veir i luften!

Lat ojs derfor stemna paa,
hand i hand, so gjeng det noff!
Maalet skal me eingong naa,
jamlat som ein hystkin-flokk!

Vert det traat og gjeng det seint,
ingji fruna utan strid,
alting som er ærlegt meint,
vinn noff siger i si tid!

Björgulv Bjørnaraa.

Om fællesorgan.

Lodi, Wis., Jan. 18 1911.

Kjære Prof. Veblen!

Deres brev modtaget samt de to første hefter af „Samband.“ Jeg maa ærligt tilstaa, at jeg er meget vel tilfreds med disse to numre af „Samband“, og haaber at det vil lykkes Dem, at saa det redigeret saaledes, at det vil vinde indgang rundt omkring alle vegne i de forskjellige bygdelag. Og blir det først kjendt og vel modtaget, saa har man med det samme gjort ikke saa lidet til at saa løst det meget vanskelige problem, at saa istand og igang et fælles-organ.

At bygdelags bevægelsen nu er kommen saa langt, at den har traadt sine barnefø, det har vi Dem særligt at takke for, og at bygdelagene nu er kommen ind i et stadium da det vilde være meget ønskeligt, at ha et fælles organ, kan der vel neppe være delte meninger om. Det, som der vil være forskjellige eller delte meninger om, vil helst være, hvilket blad eller hvorledes man skal gaa iver for at saa istand og igang et saadant

organ. At begynde fra nyt af, uden at tage hensyn til eller benytte sig af noget bygdelags organ vil uden tvil synes for mange, at være det heldigste og bedste, da avindssyge og misundelse ikke just er saa aldeles fremmed for det norske folk i almindelighed; og hvis man, som sagt, antager eller vil prøve at saa antaget et blad, som har sin oprindelse og udspring fra et enkelt lag, ja saa er der straks næring for de før nævnte udyder.

Men man burde dog nu ha vokset sig ud af denne husmandsaand og derfor ikke lade saadanne smaaligheder staa hindrende iver for et ædelt og skjønt foretagende.

Skal man begynde aldeles forfra med et nyt tidskrift, saa har det mange vanskeligheder at bekjempe med engang, og det vil ikke tage saa lidet baade af tid og penger at saa det igang og udbredt, selv om det fra begyndelsen havde de fleste af bygdelagsfolkene bag sin ryg til at støtte og fremme arbeidet. Derfor synes jeg, vi burde være glad og taknemmelig, at „Samband“ nu kommer os inøde og tilbyder os sin tjeneste. At det senere, hvis det skulde bli antaget som fællesorgan, maatte ha særskilte redaktører fra de respektive bygdelag og bli udvidet endnu mere, end nu er skeet med „Valdris Selsing“, det synes mig, siger sig selv, men faar man arbeidet først igang, saa vil dette rette paa sig selv lidt efter lidt.

Dette er i al korthed hvad jeg har at sige om „Samband“ og dets foretagende. Om jeg finder tid og anledning skal jeg senere prøve at skrive et indlæg for bladet, — ja om De ønsker det og finder indholdet af dette brev værdt saa meget, at De vil indrykke det i bladet, saa har jeg intet derimod, — ihvorvel det egentlig ikke var tænkt at skrive noget denne gang for offentliggjørelse.

Deres,

R. S. Meland.

Brev fra en abonnent.

Indlagt sendes 1 dollar for „Samband“ til sept. 10 1911. — Skal ha „Samband“ i tanker, om jeg kanske kunde faa en abonnent eller flere i aarets løb. — Har altid likt „Selsing“, og kommer vist til at like „Samband“ endnu bedre. Ser ingen grund til at ikke „Samband“ skulde ha eller snart faa en 40 a 50 tusen abonnenter, det vil da si hvis det kan bli til et virkeligt S a m b a n d, c: fællesorgan for a l l e b y g d e l a g, med særskilte „baaser“ eller spalter for de enkelte bygdelag. Da maatte det vel gjøres endda større; men sik det saa mange abonnenter som det burde ha, kunde det vel gjøres større uden at prisen blev saa svært meget større end den nu er. Der behøvede selvfølgelig ikke at være „baaser“ for a l l e de enkelte bygdelag i hvert nummer, men nu for ett, nu for et andet, efter som det gjordes nødvendig. Vilde saa nogen af de større bygdelag ha et blad for egen regning, saa kunde de jo det. De vilde nok holde „Samband“ sel. Ergo: „Samband“ blir alle bygdelagenes store, populære tidskrift, „Syntra“ deres litterære tidskrift. Saa skal det nok bli „folk her paa hjerget ogsaa.“ — Med ønsket om et godt aar baade for redaktøren og „Samband.“

Deres forh.

Lidt bygdelagprat.

Eftjont det nu er en stund siden, Bygdelagsrepresentanterne mødte i Minneapolis (den 15de november forrige aar), saa kan det maaske enda ikke være uden interesse at mindes somme ting fra dette hyggelige møde. Det holdtes i South Side Commercial Clubs koselige lokale, hvor man havde alle bekvemmeligheder man kunde ønske sig, indbefattende røge-

spiseværelser med tilbehør. Valdrisjerne ser ud til at være allestedsnærværende. Det sagdes at mange af dem havde sin forretning i dette strøg af Byen. Og saa var det nu en Valdris, som var en af de første til at komme og gjøre de ankommende bekendte med hinanden, nemlig vor værdige bygdelagsmand (og fader) prof. Beblen. Han er nu selvskreven høvding for alle bygdelagsfylkinger og ingen kan konkurrere med ham om denne stilling. Med sit ægte Valdrishumor, og sin fjerlighed til alt som er ægte norsk, og sin grundige lærdom, er han ubetinget lederen i denne den norske „renaissance“ bevægelse.

Da alle var blet introduceret for hinanden, forklarede prof. Beblen hensigten med mødet, at ordne og faa istand en stor folkefest for norske her i landet, og den skulde da holdes paa Norges 100-aarsdag for grundlovens antagelse, den 17de mai 1914, og de norske bygdelag burde være de som udsjorte dette store foretagende. Her er ikke hensigten at referere nøiagtig mødets forhandlinger, da disse allerede har staaet at læse i vore ledende aviser (og særdeles i no. 31, „Samband“). Kun skal nævnes, at forhandlingerne ved mødet førtes med liv og interesse, at alle deltog i diskussionen og at udfaldet ogsaa blev tilfredsstillende for alle, skjønt der var mange meninger om forskjellige punkter, især finanssiden af sagen.

Da middagen kom, fortalte vor vært, (jeg maa kalde prof. Beblen saa i denne forbindelse) at vi kunde saa middag her paa stedet, og det var vist valdrisjerne som havde lavet den, for den var udmærket. Middagsstunden gik rask med gemytlig samtale eller med at gaa ud og røre paa sig og glane paa storbyen.

Et par urolige Numedøler gif saa langt, at de fandt en hall, som de hynes var høvelig til at holde Numedalslagets aarsmøde paa, og enden blev at de leiede Dania Hall for deres aarsmøde, som altsaa skal holdes her den 21de og 22de juni 1911. Det er en stor hall med siddepladse for mellem 6 og 700,

og en mindre hall udstyret som kjøkken og spisefæl med fuldt tilbehør, undtagen maden og forsamlingen. Gassen er beliggende paa 427 Cedar avenue, og let tilgængelig med „street cars“ fra alle depoterne.

Eftermiddagsmødet optoges igjen af forhandlingerne om 17de mai-fejsten, og et foredrag af prof. C. R. Johnson om vigtigheden af at samle et historisk arkiv for nordmændene her i landet, og at faa et sikkert opbevarelsessted for samme. (Se „Arkiv for Bygdelagene“, no. 32). Dette sted troede man, var at faa af Minnesota Universitet, som vist havde lovet rum i sine brandsikre hvælvinger.

Til aftenens indbød prof. Weblen os igjen til „æta“ med dem, og det fr i t, da Valdriserne havde laga til gjæstebø, hvor de vilde beværte alle mødets deltagere. Der mangiede da heller ikke paa mad, baade god og norsk, og den blev vist baaret frem af valdrisjenter, ialfald saa de ud til at være det. Man forhastede sig ikke med mæden, og mange vægtige bemærkninger hørtes under maaltidet. „Se bortover rækkerne her, det er vist ikke mange tæringspatienter her.“ „Nei, og se hvilke opvakte ansigter, det ser ud som de skulde være folk, som ser lidt af et ideal bagen for det verdslige stræv.“

Nu stod vor vært op, og med det lune smil saa han sig tilfreds ud over rækkerne og holdt en bordtale om blod-fjensla, blodslægtskabet mellem de forskjellige bygdelag, og siden introducerede han andre talere med de pudfige indfald og udfald, som hører med til en tøjstasters kunst. Saaledes blev Gallingen indført med den bemærkning, at „han var af det folkeslag som brugte kniven, men at han ikke havde den med sig ikveld.“ Nordlændingen var af det folkeslag som var opvojet der langt nordenom folkefikkem, og at han havde saat et saa „retfærdigt“ navn, for det var mørkt dernord og so kalla dei han Morek“. Trondhjemmerne blev til „Windjammers“, da

han havde fortalt os „ei Regle so va sand“, og Sættisdølen var han ræd for han hadde slegt eit Bjødnenamn.

Men alting har en ende, og saa maatte ogsaa dette gjæstebø endes. Man samlede da igjen til et aftenmøde for at høre Prof. Weblen om ønskeligheden af at bygdelagene fik et blad, som kunde tolke deres interesser, og om ønskeligheden af et saadant blev da ogsaa fattet beslutning. Derpaa hævdedes dette møde, som maatte indgive alle, som deltog i det den største interesse for bygdelagsbevægelsen i almindelighed og for feiringen af den 17de mai i særdeleshed. Det gjælder nu for alle nordmænd, som har „Moreg aa norske folk kjær“, om at støtte disse foretagender med raad og daad, saa de kan bli en storartet succes. Dette kan først og fremst bedst gøres derved, at hver norsk mand slutter sig til det bygdelag, han burde tilhøre, og betaler sine aarspenge regelmæssig. Da har bestyrelsen folk at regne paa, og noget at regne med, og da kan der udrettes snart jagt hvad man begynder med. Derfor, slut eder til eders bygdelag!

D. D. Eneåvædt,

Nsjjiterende Sekretær, Numedølslaget.

Belview, Minn., Jan. 14 1911.

Sambands vanskelige opgave.

Hr Redaktør!

Nogle ord med det samme jeg sender \$1.00 for „Samband.“

Jeg har længe staaet i vildrede over, hvad bygdelagsbevægelsen egentlig er.

Saa vidt jeg har forstaaet, har den hidtil hovedsagelig levet af — og dvælet ved de gamle minder fra de norske dalsførere. Dette har da ogsaa en ganske betydelig interesse for os udflyttere, som endnu godt kan erindre de mange haarreisende sagn

om bufe, haugafolk og niſjer. Men meſte parten af de bedſte af diſſe ſtrøner er dog allerede opſamlende og, — opbrugt. Derfor efterhvert ſom de gamle pionerer dør ud, dør ogſaa intereſſen for de gamle huldre-ſagn. Det er alderdomm ſom helſt lever i fortiden — i fortidsminderne fra deres barndom.

ſkal derfor bygdelagsbevægelsen kunne præſtere en varig levedygtighed, ſaa maa bliffet vendes fremover. Spørgsmaalene, ſom hører tiden til, maa tages op, ſaa at den unge oppoſitionende ſlegt kan drages med.

Jeg har hørt, at Valdrisjenten „Gyda“ fik Harald til at begynde ſit ſtorverk — at ſamle Norge. Og ſaa er det vel meningen at Valdrisjenten „Samband“ ſkal prøve at ſamle diſſe ſmaa-tinger her i Amerika. Hun vil ſikkert ſaa med mere end en kranglepeis at ſtaffe; ſaa det er ikke værdt for nogen at vaage hverken haar eller ſkjæg; for ſamband, det at holde ſammen — er jo netop hvad vi norſke ſlet ikke kan.

Martin Ulveſtad, ſom har et ganſke udſtrakt kjendſkab til de Norſkes karakteriſtik, ſiger, (ſide 53 „Norge i Amerika“.) bl. a.: „Men Nordmændenes forneunte ſvagheit ligger i ſplittelse — det er en naturfeil hos os, og den har udviklet ſig i uforſvarlig grad, ſiden vi kom til det frie Amerika“.

Naar derfor Prof. E. Kr. Johnſen i no. 32 Samband ſiger: „Naar kirken og præſjen gaar ſammen, kan der udrettes meget godt, og den norſke præſje fortjener ſin andel af ære og for, at vi Norſke herover ſtaar hvor vi ſtaar“ —

Ja, hvor ſtaar vi da? Alle ved, at vi endnu ſtaar uheldig ſplittet og adſkilt. Hvis derfor „æren“ for denne tilſtand tilkommer den norſke præſje i Amerika, ſaa er kanſke her en god aabning for „Samband“ at komme ind.

Altſaa, iſølge ſagens natur og iſølge de forhaandenværende vanskeligheder d. v. ſ. vor blindhed i at ſølge blinde anſjorerere — vil „Samband“ ſaa en ſtor og vanskelig opgave at løſe.

Men ſtore opgaver finder ſom regel ſtore nok mænd til at løſe dem, og derfor, hold frem ſom du ſtævner.

T. T. Forſtad.

Harvey, N. D.

Minder fra Meini.

(Af D. Sorgens).

Endnu engang vil jeg tilbyde den ærede redaktion af „Samband“ en kort ſkildring af ſamfundstilſtanden, eller med andre ord, folkelivet i min fødebygd, da jeg var barn og ungdom. Mit tankemaal med diſſe erindringer er at give en liden underholdende hiſtorie af de virkelige tilſtande iblandt folket paa den tid jeg berører, ſaaſom jeg ſaa dem og forſtod dem. Fjorten aar ſiden ſkrev jeg en fortælling fra Valdris, ſom efter mine iagttagelser er en tro ſkildring af folkelivet i Valdris inden den tidsvidde jeg behandler. Den fremſtiller de økonomiſke tilſtande, den primitive ſkole iblandt bønderne, huſbekvemmeligheder, tro og overtro, ſamt livs- og beſtillingsanledning for den fattige bondebefolkning. Dernæſt beſkrives udvandring til Amerika med reiſeudſtyr, reiſe tillands og tilvands indtil emigranten kommer til et norſk ſettlement i Wiſconſin, og efter nogle aars ophold der flytter til Minneſota og boſætter ſig der iblandt Indianere i vildmarken.

Fortællingen er ikke en roman; den er en række virkelige tildragelser; men da næſten alle perſoner har ſingerede navne, og da mine ſaa perſoner spille rollen for et helt folk ſaa ſaar nødvendigvis hiſtorien en delvis romantiſk form. Jeg vil tilbyde denne fortælling ſom løbende ſerie for „Samband“ om beſtyrelſen finder den ſkiftet dertil. Fortællingen behandler politiſk og religion ſaaledes ſom nybyggerne maatte af nødvendighed komme i berøring med; men jeg vil forſikre den ret-

færdige læser at alt er upartiff behandlet og maalet for alt er moral, oplysning og tolerants i tænkning og omgang.

Wine minder denne gang er brændevinbrænderi, retspleie og doktorhjælp. Da jeg var et barn under ti aar havde folket ret til at brænde brændevin. Jeg antager at ret til at brygge øl og brænde brændevin havde aldrig været berørt af forbud i Norges land, og kunsten at brygge, det er brænde, brændevin, er vist meget gammel i Norden. Sydeuropæerne sa meget langt tilbage i tiden, at hvad de vidste om vin som var tillavet af byg, havde de lært af barbarerne i det kolde nord. De mente det var nødvendigt for folk, som boede i is og sne at drikke sligt ildbrænde for at varme sig indvendig. Brændevinskjedel og retort (hat) var lavede af kobber og kostede mange specidaler, og var af den grund ikke hvermands eieendom. Men alligevel var der mange som eiede disse i bygden og leiede dem ud for betaling, som i almindelighed bestod af et vist antal potter brændevin i forhold til det kvantum som blev distilleret, eller den tid som brændevinværket var i brug. Bønderne brændte brændevin aabent og frit, naar de mente de behøvede brændevin for sig og sit folk eller de trængte — drank og drav (mass) til kreatursøde.

I Reinkli brugtes et ordsprog som blev til ved en brændevinsygdom. En bonde saa i sin feng drukken og syg, en nabo kommer ind og siger, er du syg Ola? „Ja,“ svarede han med støn og graadsvakt stemme. „Sligt skal man lide for kreaturerne.“

Saa blev der ved norsk lov forbud mod hvermands brænderi og et strengt politi, som kaldtes brændevins kontrollører tilligemed bygdens lensmand, sendtes da af de høiere regjeringsmyndigheder omkring blandt folket, at konfiskere alle slags distillationsfager, som fandtes. Da folket fik høre om dette drog de sit brændevinværk bort i skog og bjerghuler og naar kon-

trolløren og lensmanden havde gjort sine lovpaalagte besøg i bygden, da bragtes brændevinskjedelen med hat og piber tilbage.

Lensmand Røang var en af bygdens bedste børn — en meget fredeliskende mand, og han hystes ikke om den nye lov mere end hans andre naboer; men han maatte imod sin vilje udøve en lensmands pligter. En liden fortælling fra en af hans underjøgelsler i bygden fremstiller hans embedsstrengthed i denne brænderifag. Han og hans broder, Anders Smedrud gif tilsammen og kom til en gaard hvor de skulde ind. Af forsigtighedsgrunde, eller ved tilfælde, gif Anders foran, og da i de dage det var lidet i skif, i Reinkli, at banke paa døren, aabnede Anders døren saa lidt og opdagede at et lidet brænderi var i livlig gang. Han vendte sig straks og sa til sin bror, lensmanden: „Ole, her kan vi ikke gaa ind, Anne — saa hed konen i huset — har netop født et barn. De vendte i gangen tilbage, men idet samme bleve de budne at komme op trappen op i kammeret ovenpaa, og der fik de efter bygdens skif bevarning, og derpaa droge de hjemover.

Angen irgatede for lensmand Røangs forsøgelsler, men der var en kontrollør fra nordre Murdal og han førte mange personer i straf og bøder; og fordi han i strengthed besværede mange, kaldte folket ham aldrig med hans rette navn, men To-singen. Folket ansaa det nye forbud som noget tyrantisk, ja, rent urimeligt og frihedsstridende, og der maatte til et rent udstud af et menneske, som gif til kontrolløren og angav nogen som da i skul brændte. I bjerghuler og hytter i udmarkerne gif smaa brænderier nat og dag, og vi smaa gutter, som sprang om i skov og berg, vi saa røg stige fra disse steder og vi vidste vel, hvad som foregif. Som altid, maatte folket lære at finde sig i den nye anordning og adlyde loven, saa ogsaa blev ulovligt brænderi i bygden snart overladt til fattige, an-

sværsløse personer, som tit droges i fængsel og straffedes med sult paa vand og lidt brød, som i mange tilfælde maatte udholdes indtil 20 døgn. — Jeg hørte aldrig om nogen som fik straf med vand og brød, at de blev undersøgt om de kunde taale denne straf eller ei.

De norske straffelove var i de dage urimeligt haarde. Soldater, for ganske ringe forseelser, maatte udstaa piisestraf. Jeg saa selv et tilfælde, en stakkels fattig soldat havde brugt et eller flere munderingsstykker — jeg synes huske det var etpar snesokker (gamasser kaldt) og han skulde have 50 piiseflag. Jeg var dengang elev ved bygdens faste skole, og jeg med andre af mine skolekammerater, samlede os nær soldaterne ved Arsenalet (telthuset). Det var tidligt paa morgenen før skolen begyndte. Soldaterne, det Valderiske korps, skulde ud at gøre sætningstjeneste paa Røholmens fæstning. Jeg synes jeg ser sergeanten staa med en lang rørpist og vride og bøje den at gøre den myg og færdig til brug. Kapteinen for det aurdalske kompani var den høistbefalende paa stedet, og han paatog sig et bodelansigt, som blussede af straffelyst. Den arme soldat var stillet frem foran sine kammerater, og sergeanten stod i holdning som den følelsesløse soldat færdig til at udføre sin ubehagelige pligt. Kommandørsergeanten var en af det almindelige folk, og uden tvil havde han gjerne været fritagen for den ubehagelige pligt; men kapteinen viste sig mørk og mørk og holdt en hul, bjæffende formaningsstale til soldaterne om det farlige i at overtræde de militære love og regler. I det sergeanten hæver sin haand træder Erik L. Wold frem til kapteinen høfligt, med hatten i haand, og tiltaler stille og roligt den stramme kaptein og beder ham skaane den ensfoldige arme soldatgut. Han fremholdt, at gutten var ingen forbrødnatur, men en uoplyst, ensfoldig gut, som ikke tilfulde forstod den overtrædelse, han havde begaaet. Kapteinen tager Wold i

haanden og kalder den stakkels gut til sig, og saa siger han: Du undgaar denne gang din velfortjente piisestraf, tak Wold og mig, og derpaa beder du alle dine kammerater om forladelse. Gutten gjorde som han var befaleet og grædende traadte han ind paa sin plads i kompaniets geled.

Dette var en liden militær retsscene, nu vil jeg fortælle etpar eller tre virkelige tildragelser i civil kriminel rettergang.

Et 16-aar gammel gut i Reinli havde ofte, siden han var et liden barn, set paa en pungelaas-smed og knappestøber gjøre former af sin jand og i disse former støbe sine laas og knapper. Gutten fik fat paa endel jand og han formede med knapper og pengestykker ojb., og i disse former støbte han af bly og tin, knapper og pengestykker, at lege med en stund og siden at støbe dem om igjen. I blandt de mange smaaager han benyttede som støbemodel, brugte han et pengestykke som kaldtes en ort, i Reinli kaldte vi den en mark, den havde sølvværdi, i de dage, for 24 skilling. Med godt tin fik han en fin efterligning, og som et ensfoldigt barn fattede han den tanke han kunde gaa med den til landhandleren og saa en marks værdi i handelsvarer. Han gaar og forlanger noget for en mark. Landhandleren tager imod den og ser ved første øjekast, at pengestykket var falskt. Landhandleren gjorde ikke som en barnekjærlig mand burde have gjort, vise den af naturen og opdragelse ensfoldige gut, at han forsøgte sig i farlige gjerninger — men nei, han sendte sin butiksgut til lensmanden, som ihast tog det simple barn i arrest. Denne lensmand var ikke gamle Nøang, men en hoven bygut, som paa nogen maade havde tilstøjt sig lensmandsembedet i søndre Nurdal. Han holdt sig der i embedet i flere aar, men forhadet af alle folk. Der blev holdt et ensfoldigt forhør, som knapt varede 10 minutter og gutten dømtes til 14 aars tugthus. — Efter nogle aar i tugthuset søgte han sig til bodsfængslet og ved ensomt fængsel sonede han af nogle saa

aar. Han kom omjider endelig ud, men med nedbrudt helse for hele livet, og et sind fuldt af unaadelig bitterhed og foragt for øvrighed og menneskefærdighed.

Jeg vil anføre et kapitel mere af norsk kriminal rettergang. En handelsmand fra øvre Reinli, kom paa en af sine reiser til Drammen eller Kristiania i pengeforlegenhed, og forat hjælpe sig ud af den hængende knibe, udstedte han et falsk gjældsbevis paa nogle saa specidallere, som han efter sine beregninger tænkte at indfri før den var forfalden. Før han fik sine pengeaffærer ordnet, var seddelsen befundet at være falsk, og ihjst var handelsmanden i arrestforvaring og med forhør omtrent som i foregaaende stykke var manden dømt til 12 aars slaveri. Manden havde sat den lille formue, han eiede, i sin handel, og i sit misgreb miste han sin frihed og formue.

Han havde en stor familie, fem smaa børn og hustru, som ved mandens misgreb blev bragt i nød og uslykke, værre end om døden havde revet ham bort.

Jeg var meget nær bekjendt med denne familie, da den ældste søn og jeg var af samme alder, var legekammerater, og gif i vor simple omgangsfele tilsammen. Desuden havde jeg stor agtelse for manden, da han var en venlig og mere opløst mand end de fleste i bygden; han var en meget vakker mand af udseende og havde altid et venligt ord at tiltale mig med.

Den norske lov og dets haandhævere har altid siden disse raabende mishandlinger fandt sted,, staaet for mit indre syn som bevis paa umenneskelig embedsførelse og barbariske love.

Sels maaneders arrest havde været tilstrækkelig tiltale til denne mands intellektuelle væsen — ikke at nævne den uret, som blev den arme familie til del. Manden var ikke samfundsfarlig, saa der trængtes ingen indespærring af den grund, men han behøvede offentlig advarsel. Efter udstaaet straf kom han til bygden igjen modløs og skamfuld og forsøgte daanyt i han-

del med madvarer osv., men det gif vel ikke saa let at oparbejden nye forretning, og da han nu var modløs og en ældre mand gif han snart under i kabet. Han fandtes død paa en landevei paa tilbagerisjen fra en handelstur til Kristiania marked.

Som det var med offentlig retspleining, saa var ogsaa rigets eller distriktets lægepleie i min opvæxtningstid.

Distriktslægen var en fremmed mand, i almindelighed et hymenneske, og sit embede som han og de andre kaldte hansbestilling, havde han ikke fra folket, men fra kongen, det er regjeringen, og derfor ansaa han sig ikke at være under ansvar til folket.

Saa som distriktslægen i Mirdal opførte sig iblandt det almindelige folk, saa opførte vijt de fleste af Norges distriktslæger sig i land- og fiskedistrikterne i de dage jeg berører.

Han havde fast løn af staten og tog betaling af hver patient, han besøgte. Kunde ikke patienten betale, maatte fattigbestyrelsen betale. Naar han kom ind til bønderne i sygebesøg var han vred og bister; han tiltalte dem aldrig som medmennesker, men som vankundige v i l d e.

Engang, af de mange besøg han gjorde til mine forældres hjem, var det nødvendigt at sy et længere bind. Han fik af mor endel lærred, som han rev i strimler, nu forsøgte han med naal og traad paa den mest keitede og uhændigste maade at sy disse strimler ende i ende tilsammen. Mor iagttog et øieblik hans ubehændighed, saa siger hun: „Doktor, lad mig sy det tilsammen.“ Med en skjældende tone svarer han: „Du kan vel ikke sy.“ Mor var en rigtig flink snerke, og saa var de fleste fattige husmødre i bygden. Han iagttog aldrig bygdefolkets karakter med fordomsfrit syn. Han havde fra sit barnehjem og siden i sin omgangsfreds, skabt sig den opfatning, at al bondebefolkning var en grov, raa og utæmmet klasse. Havde han ligesom afdøde Pastor Roren med oprigtighed og men-

neskefjærlighed nærmet sig disse mennesker, da havde han ligesom Koren fundet ædelhed og høifind som overgik alt han før havde kjendt.

Den sande tilstand var denne: Det norske landsfolk var, ligesom talt, vetisfræmt af dansk embedsraahed, saa de hadede og frygtede embedsfolk til den grad, at de næsten aldrig fremviste sin rigtige menneskekarakter i deres nærværelse. Denne danske embedsaand holdt sig inden den norske embedsklasse opover tiden i mange aar. Nu har vel almen folkeoplysning jernet paa de skarpeste og groveste kanter tør vi haabe.

Taarnuret.

Paa kirken knejser et taarn som jir
med blygraa kuppel, med fløi og spir,
fra jordum i taarnet et ur er sat,
det jaar ikke hvile ved dag eller nat,
det maaler tiden: tif, taf, tif, taf.

Som øksen hugger mod træets rod,
til ned det falder, hvor fast det stod,
jaa med sine korte men sikre slag
det hugger væk tiden fra dag til dag
med faste hug: tif, taf, tif, taf.

Som en, der tæller de draaber jmaa,
der danner isammen den vældige aa,
jaa tæller og uret hvert sekund, som gaar,
og lægger dem sammen til tusind af aar,
med samme tal: tif, taf, tif, taf.

I bryllupshuset skal dækkes til fest,
did stævner jaa mangen en lykkelig gjæst,

der jidder de unge med drømmende jmil,
de skynder paa tiden: aa rap dig, og il!
Men uret tæller: tif taf, tif taf.

I fængslet med lænker om haand og fod
den dødsdømte venter, men brudt er hans mod,
han skjælver og blegner: er hevnen her snart?
Tan tysjer paa tiden: aa stans dog din fart!
Men uret tæller: tif, taf, tif, taf.

Paa torvet ved kirken der kommer hver dag
en mylber, de kjøber og sælger med jag,
beregner sin fordel, men uret paa vagt
jer alt, og paa hver er dets maalestof lagt,
det maaler jaadan: tif, taf, tif, taf.

Paa fattigste betler, paa rigeste drot,
det lægger ei mer end een maalestof blot,
trods purpur, trods pjalter det regner dem ud
i stumper og stykker, i trevl og i flud,
det regner jaadan: tif, taf, tif, taf.

Saa nogle jer fremad med længsel og jmil,
men andre med frygt for den dræbende pil,
de iler mod maalet, til fremme de er,
hvordan skal vel regnes, med aar eller mer?
Hør, uret regner: tif, taf, tif, taf.

Lad hvert tif-taf være guldforn jmaa,
der danner isammen en strømmende aa,
som skynder sig fremad mod evigheds hav
med tro og med glæde i længselens trav,
da høres som jubel: tif, taf, tif taf.

D. L. Kirkeberg.

G. S. Belsheim.

Gullik S. Belsheim, som døde i sit hjem i Forest City, Iowa, 17de august sidsteleden, var en af de første, der sluttede sig til Baldris Samband og var altid blandt dets mest interesserede medlemmer. Han var født paa Belsheim i Bang, Baldris, 21de oktober 1864., og kom med forældrene til Amerika i 1866. Familien bodde først 3 aar i Winnebief Co., Ia., saa et aar i Mitchell Co., og siden i Winnebago county. Forældrene, som endnu bor ved Leland, er Gulbrand Gullikson Belsheim og hustru Guro, datter af Ole Christophersen Sethe. I 1892 blev Gullik gift med Miss Mary Correl, og hun tilligemed deres børn, en søn og en datter, overlever ham.

Belsheim fik sin uddannelse ved flere skoler, men blev i 1899 udeksamineret fra lovafdelingen ved Iowas Statsuniversitet og saa nedsatte han sig som advokat i Forest City. Ved sin død var han Winnebago Countys county attorney. Han var en mand af alsidig dannelse og mange interesser og hans altfor tidlige død er et stort tab ikke alene for hans nære pårørende, men for sin stat og vort hele folk. Han overleves af 3 brødre og 2 søstre, hvis navn og bosted er som følger: Rev. D. G. Belsheim, Mandan, N. D.; Rev. G. S. Belsheim, Mason City, Iowa; Dr. A. G. Belsheim, Guler, Wash.; Anna, Mrs. Hans Thompson, Leland, Ia., og Dina, Mrs. Ole Dalager, Forbes, N. D.

Prof. A. D. Naberger.

Skjønt længere tid er gaaet siden Prof. Naberger's død, har vi ikke før trykt noget derom, hovedsagelig deraf at vi først vilde indhente nogle oplysninger om hans liv og virke. Arne D. Naberger var født i Nordre Mordal den 18de september 1872

og døde i Arizona den 8de mars 1909. Hans forældre var Ole Arneson Naberger og hustru Guri Knudsdatter Dokken. De kom i 1880 til Amerika, tog straks homestead i Pope Co., Minn., men har siden 1896 boet i Staten Washington. Unge Naberger blev uddannet i Willmar Seminary, Glenwood Academy, og Minnesota Universitet, hvorfra han udeksamineredes som Bachelor of Arts, og senere Master of Arts. I tre aar var han bestyrer af Glenwood Academy. Derefter blev han et par aar, lærer i tysk ved højskolen i Seattle, Wash. Men derfra rejste han til Arizona for at søge helsebot mod den sygdom, som tilsidt endte hans liv. Naberger var ikke alene en af vort folks mest lovende begavelser, men i alle dele en af vor yngre slegt's mest elskværdige og afholdte mænd. Skjønt han i sit korte virke kom i berørelse med ret mange unge folk, som alle blev sterkt paavirket af hans ædle væsen, og hans liv blev en stor kraft i deres udvikling, blev hans saa tidlige død et uerstatteligt tab for vort folk. Dette blads redaktør blev kjendt med Professor Naberger paa en kort rejse i Pope county sammen med ham, men blev, som alle andre, sterkt paavirket af den livsglade, men alvorlige unge natur; og budskabet om hans sygdom og død var et af de haardeste han har maattet modtage.

Knut Thronsdien.

Denne vel kjendte skribent og forfatter, som døde efter et langt sygdomsleie, i sit hjem i Decorah den 17de juni 1910, var født paa søndre Lommen i Lommens anneks, vestre Skidre, Baldris, den 22de oktober 1830. Hans forældre var Thrond Gulbrandien Lommen (født paa Godne) og hustru Thora Disdatter Drafer. I en ung alder blev han seminarist og virkede som lærer, men læste videre indtil han omtrent havde fulden forberedelse til Artium. Men i 1864 kom han til Ame-

rifa, hvorhen familien allerede var reist i 1851. Først opholdt han sig en kort tid i Wisconsin, fornemmelig paa Roishkonong men kom saa til Winnesheit County, Iowa. Der blev han siden. Throndsen var ikke gift; og under sit aarelange sygeleie pleiedes han trofast af sin søster Miss Synneva Lommen. Skjønt længe sygelig var han indtil de sidste aar virksom som grundig forsker og forfatter. Det var især som udgiver og redaktør af tidskriftet „For Hjemmet“ at vi vil minde om hans literære fortjeneste. Han udgav dette blad en 10 eller 11 aar, men en 25 til 35 aar siden var vort folk ikke vokset frem til den paaskjønnelse af god læsning som skulde til for at gjøre et saadant foretagende heldigt eller lønnende. „For Hjemmet“ var efter vor mening det mest fortjenstfulde af de mange forsøg paa at udgi et tidskrift for familielæsning. Under nærværende tilstande vilde det ganske vist blevet et mægtigt og udbredt skrift.

Brev fra Pope County, Minn.

Det har været min tanke i længere tid, at sende betaling og nogle ord til „Samband,“ da jeg ikke fik den fornøielse at overvære vort stebne i høst. Men tiden gaar fort for os enkemænd herbest, og dertil kommer mismod og al anden elendighed for dem, som er alene til at bære alt saadant.

Saa har jeg tænkt at ville skrive lidt om, hvorledes vi Valdriser lever her i Pope county. Vi har havt for skik at sørpreise hverandre naar leilighed dertil habes. I sommer var det Andrew, eller paa vort sprog Andrias, B. Lee det gjaldt. Han er en af de første jettlere og townets mangeaarige chairman, og de kom nok talrige, endog fra Glenwood, 20 mil borte; men de var alle Valdriser paa en nær, og dertil indehavere af countnets embeder. Der var ogsaa noget mer ved

denne fest; der var tre prestes, alle Valdriser. To af dem holdt hver sin tale for det 70-aarige geburtsdagsbarn, og en hjalp at underholde forsamlingen med sang. De var N. O. Dolven og N. S. og E. S. Belgum.

Den næste, som vort besøg gjaldt, var Erik Sletten. Det var imellem 50 og 40 aar, siden han begyndte at bli kjærkommen gjest for ældste datteren i Naalaaksbakko. Til minde om giftermaalet, som paafulgte, skulde vi da ta ham med storm en søndag i herbesten. Da vi kom kjørendes der med lidt støi, og han intet anende var kommen opstæs for at ta sig en middagslur, rettede han sig udaf vinduet og sa: Nei men jaso-haarøde, meina e fji dæ æ nofo tifs mæ, e gut! Vi hadde os en hjertelig latter.

Der næst vil jeg sende min oprigtige tak til Valdrisgutten J. C. M. Hanson for hans reisefildringer fra 1907. Det var for mig det mest nydelige jeg har læst i bladet, da alle steder hvor du for, du Hanson, var mig saa kjendte og kjære. Saa megerlig du er til at beskrive ting! Jeg maatte læse de breve flere gange. Tak, og atter, tak! Lad os saa mere fra din pen, thi du forstaar dig paa at føre den. Tak ogsaa til Zuul Diejerud, flinke skribent! Det er mit ønske, at mange Valdriser nu lader høre fra sig gjennem „Samband,“ nu da det er udvidet. Det vil hjælpe redaktøren med at ha stof nok til at vælge udaf. Men — faar han da meget, saa gaar vist mit stykke i den glubste papirkørg. Sker det, er det ikke første gangen, men tre gange blir det ikke, det ved jeg.

Jeg vil gjerne saa sendt alle kjendte og kjære min bedste hilsen, haade dem, jeg har truffet paa de stebner, jeg har bivaa-net og andre. Saa er det mit ønske, at redaktøren maatte saa held og fremgang med udvidelsen af vor „Selsing.“ En dollar i papir vil gjøre det som betaling for et aar imellem mig og dig, Beblen. Et godt aar til dig og alle læsere.

Venligst

Chrus, Minn.

D. S. Opheim.

Valdrisstevne i Manfred, N. Dak.

Tirsdagen den 27de december eller 3die dag jul om aftenen havde Valdriserne, som bor rundt Manfred, N. D., sit aarlige stævne eller Valdrislag paa C. C. Melbys Hall i Manfred.

Festkomiteen havde udstedt indbydelse til alle Valdriser samt alle, som var af Valdris herkomst, som lever i Wells Co., N. D. Men paa grund af koldt veir, og tildels lange og daarligere veie, var der adskillige, som havde lovet at overvære fejten, som var forhindret i at deltage. Dog var der adskillige samlet, saa der i det hele antoges at være mindst 150 forsamlede.

Mr. L. D. Noble var aftenens formand. Da alle var forsamlet paa hallen holdt Mr. Noble en livlig tale paa ekta Valdrismaal og redegjorde hvorfor disse aarlige stævner holdes, og ønskede alle hjertelig velkommen.

Efterpaa blev der holdt taler af P. B. Anderson, L. L. Forstad og undertegnede, hvilke alle hjalp til at holde humøret oppe.

Efter talerne spillede musikken op til alles belivelse.

Ved 12-tiden om kvelden blev alle indbudt til at gaa over til hotellet, hvor der serveredes supper, som bestod af „ludeskif“ leffe og ikke at forglemme rjume-graut, samt andre gode retter. Efter maaltidet samlede alle igjen paa hallen, hvor enhver morede sig saa bedst de kunde, dog maa ikke glemmes der vankede baade Springdans og Halling, samt nogle ekta „rundkast“, dette var dog ekstra numre paa programmet for lige som at vedligeholde gamle minder ifra den kjære Valdrisdal.

Da disse stævner nu holdes aarlig her, blev der valgt bestyrelse for næste aar; dertil valgtes: L. D. Noble, formand; D. E. Gedahl, sekretær; L. L. Forstad, kasserer; P. E. Rogne og Anut Gilbertsen som festkomite.

Der blev af flere udtalt ønskeligheden af at forandre tiden for disse fester, saa de herefter kunde holdes om sommeren i juni eller første parten af juli, for om muligt at saa alle, som kan, til at møde op og deltage i disse stævner, da dette vil gjøre sit til at de kan komme i nærmere kjendskab til hverandre og ligesom oplive gamle minder ved disse fester.

Ved 5-tiden om morgenen skiltes man, og alle som en udtalte, at dette var den hyggeligste sammenkomst de havde deltaget i paa lange tider.

Festsjenden, N. D., Jan. 9, 1910.

D. E. Gedahl.

BEFORE IT IS TOO LATE.

If you have a grayhaired mother
In the old home far away,
Sit down and write the letter
You put off day by day.
Don't wait until her tired steps
Reach heavens pearly gate.
But show her that you think of her
Before it is too late.

If you have a tender message
Or a loving word to say,
Don't wait till you forget it
But whisper it today.
Who knows what bitter memories
May haunt you if you wait?
So make your loved ones happy
Before it is too late.

We live but in the present
 The future is unknown:
 Tomorrow is a mystery
 Today is all our own.
 The chance that fortune lends to us
 May vanish while we wait.
 So spend your life's rich pleasure
 Before it is too late.

The tender word unspoken,
 The letters never sent,
 The long forgotten messages,
 The wealth of love unspent.
 For these some hearts are breaking
 For these some loved ones wait;
 So show them that you care for them
 Before it is too late.
 Ole Sollied (i "Nordmanden.")

Foreign Money
 always on hand.

Both long distance
 Telephones 744.

A. E. JOHNSON CO.

GEN'L NORTHWESTERN AGENTS

Scandinavian-American Line

FARM LANDS ON EASY TERMS

Drafts on all principal
 banks in Europe.

14 WASH. AVE. SO.
 (Near Nicollet)
 MINNEAPOLIS, MINN.

Den nye naalefabrik i virksomhed.

Den eneste af sit slags i denne verdensdel.

Det specielle maskineri for forarbejdelsen af de nye naale til syning, og særdeles til kirurgisk brug, blev sat igang den 3die Januar dette aar. Dette var ogsaa tiden for bolagets aarlige møde. Et godt antal af aktieholdere fremmødt; og alle var de særdeles vel tilfreds.

Nogle grunde hvorfor du bør eie aktier i dette kompani:

1. Denne naal er den eneste af sit slags forarbejdet i Amerika, og dette er det eneste bolag for fabrikation, i dette land, af naale til haandsøm og til kirurgisk brug.
2. Den er saa indrettet, at traaden ikke slider i tøjiet; og den river ikke saaret i kirurgiske operationer, og smerte og farlige følger forebygges derved.
3. Naalen er et redskab, som bruges af skræddere, syersker, sadel- og skomagere, kirurger, og i ethvert hjem i hele verden hver dag i aaret, og som enhver maa og har raad til at kjøbe.
4. Erfaring viser at det er meget større fortjeneste ved fabrikation af smaa gjenstande til hverdagsbrug, end de større og kostbarere ting.
5. Nettofortjenesten i fabrikationen af naale er meget stor; fordi material og arbeide koster meget lidet i forhold til prisen paa produktet. Antallet af naale som kjøbes og forbruges er svimlende stort; saa at der er, saa at sige, ingen grændser for vor forretnings udvidelse og væksten af vor fortjeneste. Da vi har eneretten paa disse naale, kan ingen konkurrere med os, og denne store fortjeneste vil bli fordelt paa aktierne.

Dine penge er værd mer end 6 procent aaret.

Har du nogensinde tænkt over det: at 1 dollar til 12 procent er værd saameget som 2 dollars til 6 procent, eller 3 dollars til 4 procent?

Vort nye cirkulære forklarer hvorledes du kan gjøre dine penge saameget mer indbringende. Skriv til os idag.

Nyborg Quick-Threading Needle Co.,

437 Palace Bldg.

Minneapolis, Minn.

Vakkert Landsted falbydes.

Undertegnede har
tilsalgs den vak-
reste farm i Wash-
ington County, Min-
nesota. Den ligger
2 mil fra Stillwater;

en god mil fra den elektriske bane mellem St. Paul og Stillwater paa hvilken tog gaar hver halv time til tvillingbyerne.

Denne eiendom ligger i et af de vakreste og frugtbarreste strøg i Minnesota, ved en nydelig indsø. 121 acres, 95 dyrket, 6 acres frugthave. Naturlige og plantede lunde. Vaaningshuset er 56x40 fod, med 11 rummelige værelser og meget elegant anlagt. Varmeapparat. "Barn" 48x64 fod, moderne i alle henseender med vandstok, der er sikker mod frost. Stort drivhus, hønsehus og grisehus. Bygningerne har kostet mere end prisen paa hele eiendommen.

Dette er et udsøgt komfortabelt hjem til alle aastider, men er især tiltrækkende som sommerhjem for en familie, der ønsker at bo paa et sundt, naturskjønt sted, i et udmerket nabolag. Skolehus tværs over veien. Kirker, skoler, godt marked o. s. v. i den nærliggende by Stillwater. Skriv til undertegnede, eller kom til St. Paul og vær med ud og bese eiendommen.
Pris \$11,000.00.

A. Stolpestad
406 Pioneer Press Bldg.,
ST. PAUL, MINN.

Forretning i Land
og Byeiendomme.
Laan og
Brandassurance.

AUGSBURG Publishing House

PUBLISHERS & IMPORTERS
PRINTERS & BINDERS

425-429 S. 4th Street
Minneapolis, Minn.

Valdris Samband,

Valdrisernes bygdelag, er det oprindelige og ældste af de 21 hidtil oprettede bygdelag. For at bli medlem maa man være af Valdris æt eller være gift med en Valdris. Aarskontingenten er 25 cents, men for \$1.00 aaret faar man dette blad "Samband" og faar med det samme medlemsrettighed, dersom man er Valdris.

Valdris Sambands embedsmænd og styre:

A. A. Veblen, President, Stillwater, Minn.

Bendix Holdahl, Vice Pres., Roseau, Minn.

A. M. Sundheim, Secretary, 3205 Park Ave., Minneapolis, Minn.

O. A. Hain, Minneapolis, Minn.

Harald Thorson, Elbow Lake, Minn.

M. A. Weblen, Minneapolis, Minn.

Luth Jaeger,

535 Temple Court, - - Minneapolis, Minn.

Offers his services in the matter of selling
and buying Minneapolis and suburban

Real Estate and Northwestern Farm Lands

Write to him.

Lutheran Publishing House

Norwegian Books. Bibles in the Norwegian, English and Swedish language.

DECORAH, IOWA

MINNEAPOLIS, MINN.

NORDMÆND! søg eders hjem i den norske stat i Amerika. Reis ikke ud af landet, ei heller bortom folkeskikkene. I det halvandet tusen kvadratmil store **Roseau County** er at faa det bedste land til lav pris, let at dyrke, gode veie, kirker, skoler, vakre byer, gode markeder med bedste jernbaneforbindelser. Norsken (og Valdrisen) hersker. Skriv til

OLAF HOLDAHL,
Roseau, Minn.

Bjørnstjerne Bjørnson SAMLEDE VÆRKER

helt fra Synnøve Solbakken til Naar den ny Vin blomstrer

MINDEUDGAVE

Om denne Mindeudgave vil det vel være nok at gjøre opmerksom paa, at den efter al sansynlighed vil bli et af de største, som nogensinde er set i Norden.

Den literære Redaktion forestaaes af Forfatteren Carl Nærup, og Mindeudgaven blir den første sprogreviderede Udgave af Bjørnsons Værker, idet Professor Moltke Moe efter de af Bjørnson selv før sin Død givne bestemte Regler, vil tilse disses Gjennemførsel.

Den Mindeudgave, hvorpaa herved indbydes til Subskription, indbefatter **alle Bjørnsons Værker**, hvis sammenlagte bogladepris er omkring \$27 og udkommer nu i **16 Hefter a 50c pr. hefte**, med Garanti mod Overskridelse. — Subskriptionen, der er bindende for hele Værket, kan indbetales med \$2 ad Gangen i Forskud for 4 hefter. Send til

The Free Church Book Concern, 322 CEDAR AVE.,
Minneapolis, Minn.